

TØNSBERG TINGRETT

DOM

Avsagt: 25.03.2015 i Tinghuset, Tønsberg

Saksnr.: 13-123200TVI-TONS

Dommer: Tingrettsdommer Siw Morrow

Saken gjelder: Krav om oppreisningserstatning for publisering av ærekrenkende utsagn

Øivind Bergh

Advokat Jon Wessel-Aas

mot

Ronny Eugen Alte

(Selvprosenderende)

DOM

Saken gjelder krav om oppreisningserstatning for publisering av ærekrenkende utsagn, jf. skadeserstatningsloven § 3-6.

Framstilling av saken

Saksgang for retten

Tønsberg tingrett mottok den 18. juli 2013 stevning fra advokat Liv Torill Evenrud, på vegne av Øivind Bergh (heretter Bergh). Saksøkte var Ronny Eugen Alte (heretter Alte), Rolf Erik Hanssen (heretter Hanssen) og [REDACTED]. Det var nedlagt påstand om at hver av de saksøkte skulle betale oppreisningserstatning til Bergh, fastsatt etter rettens skjønn, og at de tre saksøkte, solidarisk, skulle betale sakens omkostninger.

Den faktiske bakgrunnen for søksmålet, og grunnlaget for erstatningskravene, var beskyldninger om at Bergh er pedofil i et blogginnlegg skrevet av Hanssen i februar 2013 (heretter Hanssens innlegg), med tittelen "*Venstreradikal pedoprofessor med kjepphøy kollefaktor, utaggerer på nett!!!*". Alte publiserte Hanssens innlegg på sin blogg på nettsiden www.ronnyalte.com den 5. februar 2013, og innlegget ble videreformidlet på internett av [REDACTED] ved at [REDACTED] la til en lenke til innlegget på Altes blogg. Erstatningskravet mot Hanssen bygget således i hovedsak på hans ytringer i hans blogginnlegg, mens kravene mot Alte og [REDACTED] i hovedsak bygget på Altes publisering og [REDACTED] videreformidling av Hanssens ytringer.

Den 17. september 2013 mottok retten rettidig tilsvaer fra Alte, som påstod seg frifunnet og tilkjent saksomkostninger. I tilsvaret rettet Alte videre et motkrav mot Bergh, med påstand om at Bergh skulle dømmes til å betale ham oppreisningserstatning for ærekrenkelser. Ved rettens kjennelse av 28. oktober 2013 ble Altes motkrav avvist på grunn av manglende betaling av rettsgebyr.

Den 18. september 2013 mottok retten foreløpig tilsvaer fra [REDACTED] og den 20. november 2013 mottok retten et prosesskrift fra advokatfullmektig Bjørnar Håland, på vegne av [REDACTED] hvor [REDACTED] påstod seg frifunnet og tilkjent saksomkostninger.

Den 2. oktober 2013 mottok retten rettidig tilsvaer fra Hanssen, hvor han påstod seg frifunnet.

Retten finner det ikke nødvendig å gjengi den videre saksfremgang, utover å nevne at hovedforhandling ble berammet til 23. juni 2014, og deretter 13. oktober 2014, men ble utsatt begge ganger grunnet at Hanssen hadde gyldig sykefravær.

Hovedforhandling ble deretter berammet til 16. mars 2015. I begynnelsen av februar 2015 kontaktet Hanssen retten og opplyste at han fremdeles var syk. Det ble innledet en dialog mellom retten og partene vedrørende videre fremdrift i saken. Etter at retten hadde hatt telefonisk kontakt med Hanssens fastlege, ble det i rettens brev av 18. februar 2015 lagt til grunn at Hanssen ville ha gyldig fravær ved den berammede hovedforhandlingen og at det er uvisst når en hovedforhandling kan gjennomføres for Hanssens del.

Ved rettens kjennelse av 23. februar 2013 ble Berghs søksmål mot [REDACTED] hevet som forlikt.

I brev av 27. februar 2015 besluttet retten å gjennomføre berammet hovedforhandling for behandling av Berghs søksmål mot Alte.

Hovedforhandling ble avholdt 16. og 17. mars 2015. Bergh møtte med advokat Jon Wessel-Aas som sin prosessfullmektig, og Alte var selvprosederende. Det ble ikke ført vitner, men foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Nærmere om partene og grunnlaget/ bakgrunnen for søksmålet

Bergh er dr. scient. og forsker ved Havforskningsinstituttet i Bergen, hvor han blant annet jobber med å representere forskningsmiljøet i Norge mot EU/EØS i forbindelse med å skaffe forskningsmidler. Bergh er videre medlem av Arbeiderpartiet, lokalpolitiker og politisk engasjert. Han deltar i nettdebatter og er spesielt opptatt av temaene rasisme og skepsis/ negative holdninger til vaksiner.

Alte er selverklært "*fanatisk anti-islamist*" og betegner seg som islam-kritiker. Han er tidligere leder/ pressetalsmann for organisasjonen Norwegian Defence League (NDL), og har blant annet vært i England for å delta i demonstrasjon mot muslimske sharialover sammen med søsterorganisasjonen English Defence League (EDL). EDL er av britisk presse betegnet som høyre-radikale og ekstreme, og ble også knyttet til Anders Behring Breivik i forbindelse med terrorangrepet mot regjeringskvartalet og Utøya den 22. juli 2011.

Alte har videre hatt egen blogg og har operert med nettsidene www.ronnyalte.net og www.ronnyalte.com, hvor han blant annet har skrevet om sine politiske synspunkter. Også Alte deltar i nettdebatter.

Hanssen er tidligere homeopat, og var under svineinfluensaen en av talspersonene for vaksineaksjonen.no, et nettsted mot influensavaksinen Pandermix. Han deltar i nettdebatter, og han publiserer også innlegg og kronikker. I artikkelen "*Rolf Erik mobber på nett*" fra NRK av 22. november 2012 er Hanssen betegnet som en "*nettmobber*".

Artikkelen inneholder et intervju med Hanssen, hvor han erkjenner at han ønsker å provosere folk, og at han bruker et stygt språk når han selv eller andre han har sympati for blir mobbet. Det fremgår at han var særlig opptatt av nettaksjonen "Ingen liker å bli lurt", som er en kritisk nettside til alternativ behandling. Det fremgår av artikkelen at Hanssen gjerne karakteriserer motdebattanter som "nazihorer", "frityrinfiserte fettberg", "halvfete junkier", "Hitlerjugend" og "pedofile".

Etter det opplyste møtte Bergh og Alte hverandre første gang på nettet i januar 2013, i forbindelse med at Bergh skrev en artikkel med tittelen *"Ytre høyre med grov persontrakassering på nett"*, som først ble publisert på dagsavisen.no "Nye meninger". Artikkelen ble slettet fra nevnte nettsted, og ble deretter publisert på en blogg tilhørende Sturla Hansen. I artikkelen skrev Bergh om det han kalte *"ytrehøyres nettaktivister og deres metoder"*. Han omtalte Arnt Roar Kvile, nettmoderator og medlem av valgkomiteen i Stopp islamiseringen i Norge (SIAN), sin bruk av kallenavn/skjellsord på sine meningsmotstandere, og trakk inn [REDACTED] som en som er medlem av SIAN, og som ofte opererer sammen med Kvile.

Videre omtalte Bergh en kopling mellom Hanssen og [REDACTED] via nettstedene "Nyhetsspeilet" og "Lyskilden". Bergh la ved en lenke til et P4-intervju med Hanssen, og viste til at Hanssen omtaler meningsmotstandere som "nazihorer", "pedofile", "perverse loffnappere" og "frityrinfiserte fettberg".

Bergh skrev videre om *"masserapportering"*, som ble beskrevet som en rapportering til Facebook om forhold i strid med selskapets retningslinjer, med den konsekvens at brukere får slettet sine Facebook-kontoer. Bergh hevdet at slik masserapportering er karakteristisk for det miljøet han beskrev i artikkelen, og trakk inn Alte og NDL, samt EDL i dette. Han skrev blant annet at han selv ble utestengt, grunnet uttalt motstand mot en aksjon ledet av Alte for et fredssenter på Utøya. Bergh skrev; *"Som mange sosialdemokrater fant jeg det aldeles utålelig, og et hån mot Utøya-ofrene at en person som Alte, som langt på vei delte massemorderens ideologi, skulle aksjonere for å fullføre hans plan – å ta Utøya fra AUF."* Bergh hevdet i artikkelen at Alte fikk ham utestengt fra Facebook.

Videre ga Bergh uttrykk for at *"Linken mellom de høyreekstreme og alternativmedisinerne er underlig og ulogisk."* og skrev videre om den forbindelsen han mener å se, via enkeltpersoner og organisasjoner, herunder [REDACTED]

Avslutningsvis skrev Bergh i sin artikkel; *"Hvis noen lurte på hvorfor barn oppfører seg ondt mot hverandre på nett, kan de se litt på [REDACTED] – rettens bemerkning), Hanssen og Alte. Og resten av den høyreekstreme gjengen."*

Alte svarte på Berghs artikkel i et blogginnlegg den 1. februar 2013, med overskriften *"Øivind Bergh med grove løgnaktige beskyldninger"*. I blogginnlegget refererte Alte fra

Berghs artikkel av 31. januar 2013 og tilbakeviste innholdet i denne, blant annet under henvisning til at han aldri hadde snakket eller diskutert med Bergh, og at Bergh derfor ikke visste noe om ham. Alte fremhevet også at han ved flere anledninger har tatt avstand fra Anders Behring Breiviks handlinger og store deler av hans meninger.

Hansen skrev et innlegg med tittelen *"Venstreradikal pedoprofessor med kjepphøy køllefaktor, uttaggerer på nett!!!* Innlegget begynner slik;

"Når en kjepphøy og stygg professorspire med utaggerende atferd på nettet sitter å blander inn mitt navn i en slag konspirasjonsaktig høyreekstrem artikkel uten at jeg på noe tidspunkt før har hverken hørt eller sett denne Øyvind Bergh, så karakteriseres skapningen som fritt villt for min del og legger derfor med denne artikkelen om den ensomme og stakkarslige pedosympatiserende professoren Øyvind Bergh."

Deretter er det en lenke, før Hanssen viser til Berghs artikkel av 31. januar 2013 med lenke og skriver; *"ble etter et kort mail til ansvarlig redaktør fra meg fjernet, men kopi av innholdet der professoren går til angrep er så klart kopiert."*

Hva denne tafatte og lugubre spira som plutselig har vist seg å være en av de største tilbederne til en annen kjent pedoskribent Gunnar R Tjomlid (med lenke – rettens bemerkning) har fått for seg når han prøver å dra meg inn i en høyreekstrem retning blir vel mer forståelig når jeg har kritisert denne pedobloggeren gang på gang og det virker uholdbart for stakkars Øyvind Bergh som tross alt sitter å napper i loffen i spenning for hver eneste artikkel han venter i spenning på at Gunnar Tjomlid skal dele med han på sine lugubre blogger som varmer Øyvind Bergh."

Videre er det inntatt en lang rekke lenker, hvor blant andre ordene *"barneporno"*, *"nakenbilder"* og *"pedofili"* går igjen. Deretter fortsetter innlegget slik;
"Hvem er det Øyvind Bergh prøver å ta?"

Det er ikke tvil om at pedoen har sittet litt mye på nettet å diskutert med personer han tydelig har fått i vrangen. Bergh har skrevet en god del artikler omkring ulike grupper og personer hvor han gir disse personene en karakteristikk som er til skade for enkeltpersonene og som ikke er ment på annen måte enn å vri sin mening til fordel for å skade personenes omdømme.

http://www.dagsavisen.no/nye_meninger/oivindbergh/
[\(http://www.dagsavisen.no/nyemeninger/oivindbergh/\)](http://www.dagsavisen.no/nyemeninger/oivindbergh/)

her kommer selvfølgelig Øyvind Bergh med nok skyts mot meg til at jeg føler en frihet til å skrive akkurat hva jeg vil om han de neste 30 årene eller til skapningen ligger som en forråtnende pedo trygt og godt under bakken. (Ny lenke til sturlah.blogspot.no – rettens bemerkning.)

Det morsomme er at Bloggen Øyvind Bergh bruker er laget av 2 stk. rompekompiser Sturla Hansen, en ubetydelig pubkuriositet fra Kløfta og Kyrre som er en stakkarslig forsker innen biologi men uten relavans til forskermiljøet og karakteriseres som et ubetydelig samfunnsvedheng uten mål og mening. (Nye lenker – rettens bemerkning.)

Ellers er det morsomt å se hva denne professorskruen har vridd fra seg rundt omkring i ulike forum på nettet. Fra det lugubre nettstedet Vepsen har jeg hentet denne her, selv om jeg i utgangspunktet tar avstand fra denne lugubre siden til John Færseth (ny lenke – rettens bemerkning) som igjen er mest kjent som en av hovedaktørene i OTO (nye lenker – rettens bemerkning.)

I forbindelse med diskusjon på Facebook, ble denne lugubre professoren selvfølgelig i harnisk over at noen kunne være frekk nok til å skrive nedsettende om selveste Professor Øyvind Bergh. Jeg kan så klart trøste professoren med at jeg venter spent på at han finner en advokat, eller om han finner noen i politiet som gidder å bruke tide på at mennesker tar til motmæle og skriver tilbake om den jævla pedofile faenskapen som egner seg best som blandingskomponent i kunstgjødsel. At professor Øyvind Berg plutselig inntar en offerrolle og hyler og bæljer rundt seg på ulike forum samt blokkerer de han henger ut i sine artikler blir bare en morsom parodi av hele saken.

Har tatt med utdrag fra publiseringen som ble utgitt på Dagsavisen. Og jeg ønsker Øyvind Bergh, som jeg personlig mener burde vært tvangssterilisert og hengt naken til tørk for å se så jævla stygg ut og at det var han som starte denne såkalte drittslenginga om meg på nettet."

Hanssens innlegg ble i sin helhet publisert av Alte på hans blogg den 5. februar 2013. Det er mulig Hanssen også publiserte denne selv først.

Den 5. februar 2013 la Christina Dahl ut en lenke til Altes publisering med spørsmålet "er denne kjent?" på Facebook. Innlegget ble diskutert i en gruppe på Facebook, og deler av diskusjonen gikk også på hvorvidt gruppen var en "lukket gruppe". Bergh deltok i diskusjonen, og ga uttrykk for at innlegget kunne ligge i den lukkede gruppen. Samtidig ba Bergh de øvrige aktørene om bistand til å få blokkert Altes blogg, ved rapportering til Altes webhost i Danmark.

Bergh begjærte midlertidig forføyning overfor Hanssen ved Sør-Trøndelag tingrett, som den 13. mars 2015 avsa kjennelse med slik slutning;

"

1. Rolf Erik Hansen pålegges å fjerne innholdet i blogginnlegg med url <http://skepsisforvoksne.wordpress.com/2013/02/05/venstreradikal-pedoprofessor-med-kjepphoy-kollefaktor-utaggerer-pa-nett/> samt alle kommentarer på ulike nettsteder hvor Rolf Erik Hanssen omtaler Øyvind Bergh som pedofil.

2. *Rolf Erik Hansen forbys å publisere tilsvarende omtale av Øivind Bergh som pedofil på egen blogg eller andre nettsteder.*
3. *Rolf Erik Hansen betaler til Øivind Bergh 7 150,- - syvtusenettthundreogfemti – kroner i sakskostnader innen to uker etter forkynnelse av denne kjennelse."*

Etter Sør-Trøndelags kjennelse forelå skrev Hanssen den 30. mars 2013 et blogginnlegg med tittelen *"Å "shoppe" en dom i retten og spille stakkarslig offerlam!!!"*

Den 25. mars 2013 publiserte Alte et intervju med [REDAKTERT] på sin blogg. Av intervjuet fremgår at [REDAKTERT] var stevnet av Bergh. Videre fremgår blant annet;

"6. Dersom du kunne si noe direkte til denne Øivind Bergh, hva ville du sagt?"

Svar: For min del ser jeg frem til å fremlegge blant annet drapstrusler som jeg har mottatt på PM på FB. Ingen truer mine barn om at de skal bli [REDAKTERT] løse. Bare så Øivind Bergh har det klart for seg. Ingen truer mine barn. Ingen."

Den 28. mars 2013 publiserte Alte videre et intervju med Hanssen på sin blogg. Av intervjuet fremgår blant annet;

"3. Hva gjorde at du valgte tittelen "Venstreradikal pedoprofessor med kjepphøy køllefaktor, utagerer på nett!!" ?

Som jeg har nevnt flere ganger tidligere, så var Bergh en ny person som jeg aldri hadde diskutert med og som hadde kalt meg både Rinnan, Nazist, psykopat, terrorist, høyreekstrem osv osv, så da ber han selvfølgelig om å få en blogg mot seg også. Så lenge det ble søkbart på nett at Bergh hadde skrevet dette om meg, handler det om min nulltoleranse for nettrakassering og tar så klart å skyter noen kraftige salver tilbake mot Bergh med denne artikkelen.

4. Stemmer det at Sør-Trøndelag tingrett ga advokaten til Bergh medhold i deres krav om at du "må" slette blogginnlegget, og hva var begrunnelsen?

For å si det rett ut, så ser det mer ut som dette forferdelige kvinnemennesket som smykker seg med advokattittel, har tatt en "blowjob" på en dommer eller vært på "shopping" å kjøpt en dom i retten. Jeg har ikke vært stevnet eller vært i noen rettssak. Jeg har ikke lest den angivelige dommen engang. "

Av brev fra advokat Evenrud til Alte av 8. juni 2013 fremgår at hun, via Facebook, ba Alte om å slette intervjuet med Hanssen den 7. juni 2013. Det er uvisst om dette er gjort.

Alte har også senere omtalt Bergh og saken i blogginnlegg, blant annet den 5. mars 2013, den 31. mars 2013 – hvor han omtaler Bergh som en av nettets største nettmobbere – og den 29. mai 2013.

Saksøkerens, Øivind Berghs, påstandsgrunnlag

For Bergh dreier ikke denne saken seg om penger, men et prinsipp – både for egen del og for debattens del. Det er viktig å trekke opp grensen for hva som er akseptabel politisk debatt-teknikk. Internett er et forum som er stadig mer aktuelt i samfunnsdebatten – ved siden av de tradisjonelle mediene – og debatten er tøff på nettet. Det må likevel være grenser – der det er skadelig for den som ytringen rammer og hvor ytringer er skadelige for ytringsfriheten som sådan. Uten grenser er slike debatter egnet til å skremme folk fra å delta i dem.

Det er i deler av "nett-samfunnet" en misforståelse om at ytringer på nettet ikke er offentlige. Dette er feil, og det er ikke grenser for hva lovverket gjelder. Det er uheldig dersom folk tror at dette området er rettsløst. Det er derfor behov for en dom i dette tilfellet.

Rettsvesenet har en viss plikt til å veilede om rettstilstanden. Dette er for så vidt ikke kontroversiell jus, men likevel ikke kjent blant mange nett-debattanter. Det er mange andre enn Bergh som også utsettes for slik sjikane, men som av ulike grunner ikke har tatt opp kampen. En dom kan derfor bidra til å løse fremtidige problemer for flere enn Bergh, og dette er Berghs mål.

I forhold til de relevante rettsfakta kan det konstateres at Alte publiserte Hanssens innlegg inneholdende beskyldninger om at Bergh er pedofil den 5. februar 2013. Dette gjorde han forsettlig og i sjikanehensikt, og som en reaksjon på det Alte mente var urimelig omtale av ham selv. Han gjorde det som hevn, for at Bergh skulle "*smake samme medisn*". Alte hadde ikke til hensikt å informere om virkeligheten, men kun sette Bergh i et dårlig lys hos leseren.

Alte publiserte innlegget på et åpent nettsted med mange lesere, og det var påregnelig at innlegget ville bli spredt videre. Dette er relevant for skadepotensialet. Innlegget ble videre publisert i en kontekst hvor en ser at slike innlegg spres ukontrollert. Innlegget kan således være spredt til steder som i dag er ukjent for oss. Dette er ikke avgjørende for spørsmålet om rettsstrid, men har betydning for spørsmålet om utmålingen av oppreisningserstatningen.

Hanssens innlegg lå tilgjengelig på Altes blogg mellom tre og tretten dager. Alte har hevdet at han slettet det etter tre dager, mens Bergh har hevdet at Alte først slettet innlegget etter 13 dager, og da etter varsel fra det selskapet som var webhost for hans bloggs nettside. Det er ikke mulig å si sikkert når innlegget ble slettet, men vi vet at det i hvert fall var slettet den 28. mars 2013, da advokat Evenrud sendte Alte et prosessvarsel.

I tillegg til å publisere Hanssens innlegg publiserte også Alte intervjuer med Hanssen og [REDACTED] etter at de var varslet om søksmål mot alle tre. I intervjuene ble det fremsatt

ytterligere usanne beskyldninger, som at Bergh – via sin prosessfullmektig – skulle ha foretatt straffbar påvirkning på rettsvesenet, og at han skulle ha fremsatt straffbare trusler mot [REDACTED]. Intervjuene er blitt stående på bloggen. Alte var intervjuer og gjorde ingen undersøkelser rundt sannhetsgehalten i beskyldningene. Dette var heller ikke det interessante for Alte, som kun ønsket å ramme Bergh. Han forespurte ikke Bergh, eller innhentet kommentarer fra ham.

Oppreisningskravet har sin formelle forankring i skadeserstatningsloven § 3-6. Det må tas stilling til om gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 247 er oppfylt, og om handlingen var rettsstridig. Det er sikker rett at bestemmelsen inneholder en rettsstridsreservasjon, og den vurderingen baserer seg på domstolskapt rett. Dersom det foreligger en objektiv ærekrenkelse blir således spørsmålet om denne er rettstridig. Praksis fra EMD og Høyesterett gir her veiledning. Straffeloven § 247 rammer publisering av andres ytringer og annen medvirkning.

Den objektive gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 247 er her oppfylt. For den videre drøftelse vises det til Rt. 2014 side 1170.

Tolkningen av utsagnet er ikke problematisk her. Påstander om pedofili og trusler er egnet til å skade Berghs omdømme. Spørsmålet er om disse usanne ytringene er rettsstridige, eller om de må anses å omfattes av ytringsfriheten. Det anføres at ytringene er av en slik karakter at retten har plikt til å dømme i Berghs favør, og at et annet resultat ville være en krenkelse av hans rett etter EMK artikkel 8.

Et grunnleggende vilkår for at usanne ytringer skal kunne omfattes av ytringsfriheten at ytringen har allmenn interesse, jf. Rt. 2014 side 1170, avsnitt 101 flg. Reglene for pressen er ikke strengere enn for privatpersoner, heller motsatt, idet pressen gis et visst spillerom. I tillegg til kravet om allmenn interesse er det et krav om at den som fremsetter ærekrenkelsen opptre i god tro og med aktsomhet. Jo alvorligere anklagene er, desto bedre må det faktiske grunnlaget være. I vår sak savnes enhver dokumentasjon for sannhet, og ytringene er faktapåstander – om pedofili og trusler om vold – som det er mulig å føre bevis for, jf. dommens avsnitt 103 og 104.

Ved videreformidling av åpne kilders utsagn må en journalist distansere seg fra beskyldningen for å gå fri, jf. dommens avsnitt 107. Det er et problem dersom journalisten ikke distanserer seg, men kun foretar en reproduksjon, og ikke undersøker sannhetsgehalten i utsagnet, eller lar den som beskyldes få en mulighet til å imøtegå beskyldningene.

Retten må ta stilling ikke bare til ytringsfriheten, men også til EMK artikkel 8. Avgjørelsen må ikke komme på kant med denne retten, som angir at staten har en plikt til å beskytte sine borgere.

Det er grunn til å kommentere noen av momentene i vurderingen nærmere.

Hovedregelen er at usanne ærekrenkende uttalelser om faktiske forhold ikke er beskyttet etter EMK artikkel 10, og det må foreligge spesielle grunner til å fravike denne hovedregelen, jf. Rt. 2005 side 1677. Det er et grunnleggende vilkår at usanne ærekrenkende påstander rettet mot private personer må være av allmenn interesse for å være beskyttet mot inngrep. I tillegg kreves det aktsomhet.

Vedrørende aktsomhetsvurderingen – der det foreligger allmenn interesse – vises det til Rt. 2003 side 1190. Det er en forutsetning at vedkommende hadde grunn til å tro at beskyldningen var sann. Det er ikke tilfelle her. Alte gjorde ingen undersøkelser, og det var heller ikke formålet. Dommen viser i avsnittene 78 flg. en klassisk gjennomgang av aktsomheten hvor en sak hører hjemme i offentligheten, og hvor det settes krav til journalistisk aktsomhet før publiseringen. Dette innebærer kildekontroll og å gi den beskyldningen rettes mot en rett til imøtegåelse, samt at substansen i imøtegåelsen medtas i den samme publiseringen. Dersom journalisten ikke distanserer seg, men kun videreformidler utsagnet – uten å si fra om dette – er det uaktsomt.

Alte stryker som publisist på alle de nevnte punktene. Dette alene bør være nok for ansvar.

Momentene har videre varierende tyngde, blant annet ut fra beskyldningens grovhet. Beskyldningene mot Bergh er svært grove. Pedofili er straffbart i sin utøvelse og ikke mye annet anses som så nedrig moralsk sett. Beskyldning om pedofili er stigmatiserende, og det stilles derfor enda strengere krav til allmenn interesse og god tro mv. Det vises til Rt. 2004 side 1483 avsnitt 30.

I vårt tilfelle er det tale om direkte beskyldninger – ærekrenkelser som omfattes av straffeloven § 247. Hva gjelder rasistiske ytringer eller oppfordringer til vold – som NRKs videreformidlingsansvar av Krekars trusler – vises det til EMDs avgjørelse i Jersild mot Danmark (EMD-1989-15890). Avgjørelsen kan virke paradoksal, når en ønsker å beskytte samfunnet mot rasisme, men det er nødvendig å kjenne til slike holdninger i et demokratisk samfunn, og dette rammes ikke ved aktsom journalistisk videreformidling.

Alte har trukket frem at Bergh tillot at innlegget ble liggende i et diskusjonsforum på nettet. Poenget for Bergh i denne sammenheng var at gruppen var lukket, og han forsikret seg om dette. Det var da greit at lenken til innlegget lå der, idet det var viktig å få folk til å engasjere seg – for å få stanset Altes blogg. Dette har ikke relevans for spørsmålet om Altes ansvar på publiseringstidspunktet. Det er heller ikke spor i rettspraksis til at det tillegges vekt at den ærekrenkede aksepterer at noen diskuterer ærekrenkelsen.

Rettspraksis vedrørende oppreisningens størrelse varierer, og de fleste dommer gjelder pressens overgrep mot en privatperson. For Bergh er ønsket om en dom begrunnet i at han ikke skal måtte tåle dette, og kravet grunnes i allmennpreventive og individualpreventive hensyn. Beskyldningene var meget grove og det må tas hensyn til Altes formål / motiv for å publisere dem. Bergh har ikke opplevd konkrete negative tilbakemeldinger, men det kreves ikke at det kan påvises en faktisk skade, kun at ærekrenkelsen er egnet til å skade, jf. Rt. 2003 side 928 avsnitt 37. Det er ubehagelig for Bergh at spredning er påregnelig, og at mange kan ha fått med seg hele/ deler av påstandene. Det skal foretas en objektiv vurdering av skadepotensialet.

Etter det en kjenner til, foreligger det ikke relevant rettspraksis fra moderne tid hvor straffeloven § 250 er gitt anvendelse. Retorsjonsprinsippet gir uttrykk for en tanke om "*et øye for et øye og en tann for en tann*". Dette innebærer en likhet, proporsjonalitet og nærhet i tid.

Når Alte utlegger det han mener han er utsatt for, gjelder dette generelt i forhold til media og samfunnet, samt delvis hva han mener Bergh har utsatt ham for. Bergh kan imidlertid ikke holdes ansvarlig for andres holdninger eller handlinger overfor Alte, og han har heller ikke utsatt Alte for rettsstridige ærekrenkelser. Bergh har gitt politiske karakteristikk av Alte. Alte står fritt til å mene hva han vil om Berghs polemikk, og å imøtegå disse på samme måte, men det begrunner ikke en publisering av giftige påstander om pedofili. Dersom dette tillates er signaleffekten svært uheldig.

Saksøkerens påstand:

1. Ronny Alte dømmes til å betale oppreisning til Øivind Bergh fastsatt etter rettens skjønn oppad begrenset til kr 125 000,-.
2. Ronny Alte dømmes til å betale sakens omkostninger.

Saksøktes, Ronny Eugen Altes, påstandsgrunnlag

Bergh hevder at Alte skal stilles til ansvar for å ha delt noe som allerede lå på internett, og ikke noe som han selv har skrevet eller sagt.

Alte er anmeldt mange ganger for rasisme, men er aldri domfelt for dette, og han har alltid opptrådt i eget navn.

Bergh foretar å fremstille Alte som et nazistisk, rasistisk, fascistisk monster, som er delvis ansvarlig for terrorhendelsen 22. juli 2011.

Bergh har rett i én ting, og det er at regjeringen snakker om å stanse nett-hat. Dette gjelder imidlertid på begge sider av det politiske midt-skillet, og venstresiden har ikke monopol på

å skjelle ut høyresiden. Det er der vi er i denne saken. Bergh skriver i en artikkel at han lurte på hvorfor barn er onde med hverandre, og at en kan se til Alte. Dette sier det meste.

Bergh har ikke bevist at publiseringen av Hanssens innlegg lå på Altes blogg i 13 dager. Dette er kun en påstand. Berghs påstand om at Alte var den som publiserte innlegget først er heller ikke dokumentert. Det var Hanssen som først la ut innlegget.

Det er bevist at Bergh drev en masserapportering av hele Altes blogg. Det å miste hele bloggen ville medført en enormt stor jobb for Alte. Bergh har selv sagt at han skulle knuse Alte. Det er usikkert hva han mente, men det antas at han skulle knuse Altes blogg.

Bergh ba ikke om at innlegget ble slettet, selv om han visste at det var tilgjengelig i et forum som ikke var en lukket gruppe.

Det var kanskje ikke smart av Alte å legge ut Hanssens innlegg på egen blogg, men Bergh så en mulighet til å knuse Alte. Det er heller ikke tvil om at innlegget var slettet da prosessvarselet kom fra advokat Evenrud.

Bergh har fremsatt en rekke påstander som ikke er dokumentert. Dette gjelder både hyppighet og innhold av utsagn, og om løgn og svertekampanje mot Alte. Han har krenket Altes ære og integritet. Bergh lyver i media, og hadde en slette-kampanje mot Alte. Til tross for at Bergh vet at Facebooks moderatorer er mennesker, hevdet han i en artikkel at dette arbeidet ble utført av roboter.

Bergh bruker også en rekke kallenavn på Alte, som for eksempel "*Føreren*". Alle vet hvem det da siktes til.

Bergh hevder også at det er grunnlag for å hevde at Alte støtter Anders Behring Breiviks ideologi. I forhold til Altes engasjement for pårørende til døde fra Utøya – ved å opprette en gruppe – hevder Bergh fortsatt at det var Altes plan å ta Utøya fra AUF. Dette forteller litt om debattklimaet. Påstandene ble fremsatt kort tid etter terrorangrepet 22. juli 2011, og hadde større betydning da, men oppleves fortsatt krenkende for Alte. Dette skjer til tross for at Alte i mange medier har fordømt Anders Behring Breivik. Breivik har ødelagt Altes liv, og Alte hater ham.

Det er ikke funnet rettspraksis som viser at det å bli kalt høyreekstremist eller at å bli beskyldt for å dele Anders Behring Breiviks ideologi er ærekrenkelser, men det er uansett negativt. Dette har hatt enormt store konsekvenser for Alte, og er årsak til at han ikke lenger arbeider som lærer.

Dette er årsaken til at Alte la ut Hanssens innlegg.

Det anføres at straffeloven § 250 må få anvendelse. Bakgrunnen for dette er at det har vært en organisert kampanje, og at Altes forsøk på dialog med Bergh ikke har lyktes. Alte har inntrykk av at han var en "jævel" som skulle tas i det miljøet Bergh er en del av.

Å benytte straffeloven § 250 gir ikke et signal om at det er fritt frem å kalle noen pedofil. Det gir derimot et signal om netthatt, og at dersom man har bedt om det, må en tåle tilsvaret. Det skulle være nok til å få folk til å slutte å legge ut slike ytringer.

I dette tilfellet er det Alte som har opplevd krenkelser, og ikke Bergh. Alte har mistet sitt arbeidsforhold, og har kontakt med barneverntjenesten på grunn av trusler mot ham.

Publiseringen av Hanssens innlegg var ikke en hevnaksjon, men en dum og desperat handling. Tanken var at dersom Bergh selv fikk føle hvordan det opplevdes, ville det kanskje hjelpe. Alte kan godt beklage dette. Han fant ut at innholdet i innlegget var for drøyt og slettet derfor innlegget frivillig.

Vilkårene i straffeloven § 247 er ikke oppfylt, og det må ha vært en konkret opplevd krenkelse. Bergh har ikke opplevd noen konkret krenkelse, og Alte kan ikke dømmes.

Krekars trusler, videreformidlet av NRK, har relevans, idet de er konkrete trusler mot Alte som islamkritiker. Den saken er ikke avgjort.

Straffeloven § 250 er essensiell.

Saksøktes påstand:

1. Ronny Alte frifinnes for påståtte ærekrenkelser.
2. Øivind Bergh dømmes til å betale sakens omkostninger.

Rettens vurdering

Høyesterett har så sent som den 9. desember 2014, jf. Rt. 2014 side 1170, behandlet vilkårene for oppreisningserstatning for ærekrenkelse. Idet dommen gir en grundig og pedagogisk oversikt over det gjeldende rettslige grunnlaget for et slikt krav, finner retten grunn til å hitsette dommens generelle redegjørelse for vilkårene;

"(85) *Vilkårene for å ilagge oppreisning for ærekrenkelse er fastsatt i skadeserstatningsloven § 3-6, hvor første og andre ledd lyder slik:*

«Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner

rimelig.

Er krenkingen forøvd i trykt skrift, og noen som har handlet i eierens eller utgiverens tjeneste er ansvarlig etter første ledd, hefter også eier og utgiver for erstatningen. Det samme gjelder oppreisning pålagt etter første ledd, med mindre retten av særlige grunner finner å burde fritta dem. Eier eller utgiver kan også pålegges slik ytterligere oppreisning som retten i forhold til dem finner rimelig. ... »

- (86) *Når en ærekrenkelse er skjedd i trykt skrift, kan altså eier eller utgiver pålegges å betale slik oppreisning som retten finner rimelig, jf. andre ledd.*
- (87) *Kravet om at noen må ha krenket en annens ære, innebærer at gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 246 eller § 247 må være oppfylt. § 247 er det aktuelle grunnlaget i saken her. I motsetning til § 246 har § 247 ingen uttrykkelig rettsstridsreservasjon. Men det er sikker rett at et krav om rettsstrid må innfortolkes i bestemmelsen, og at dette kravet har det samme innholdet ved spørsmålet om oppreisning som ved spørsmålet om straff, jf. ambulansesjåførdommen i Rt-2014-152 avsnitt 99 med videre henvisning.*
- (88) *Forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjon - EMK - artiklene 8 og 10 vurderes som et ledd i rettsstridsvurderingen. Det heter om dette i ambulansesjåførdommen avsnitt 101 til 103:*

«(101) Idømmelse av oppreisning regnes klart som et inngrep i ytringsfriheten etter EMK artikkel 10. I norsk rett vurderes forholdet til EMK som et ledd i rettsstridsvurderingen. Dette innebærer at EMDs og Høyesteretts praksis i tilknytning til dette spørsmålet er de primære rettskilder når man skal ta stilling til hvilke ærekrenkende utsagn som er omfattet av ytringsfriheten, jf. EMK artikkel 10 og menneskerettsloven § 2 nr. 1, jf. § 3.

(102) EMK artikkel 10 nr. 1 fastslår at '[e]veryone has the right to freedom of expression'. Etter artikkel 10 nr. 2 kan statene begrense denne retten for å beskytte 'the reputation or rights of others'. Dersom inngrepet skal være konvensjonsmessig, må det være foreskrevet i lov, og være nødvendig i et demokratisk samfunn, jf. Ot.prp.nr.22 (2008-2009) side 161 og Rt-2005-1677 avsnitt 63.

(103) Ikke bare ytringsfriheten er vernet av EMK. Etter artikkel 8 er også den enkeltes ære vernet. Disse to menneskerettighetene må derfor balanseres mot hverandre. ...»

- (89) *Om denne avveiningen heter det i EMDs storkammerdom i saken Axel Springer AG mot Tyskland, 7. februar 2012, avsnitt 84 [EMD-2008-39954]:*
«When examining the necessity of an interference in a democratic society in the interests of the 'protection of the reputation or rights of others', the Court may be required to verify whether the domestic authorities struck a fair balance when protecting two values guaranteed by the Convention which may come into conflict with each other in certain cases, namely, on the one hand, freedom of expression protected by Article 10 and, on the other, the right to respect for private life enshrined in Article 8 (see Hachette Filipacchi Associés v. France, no. 71111/01, § 43, 14 June 2007, and MGN Limited v. the United Kingdom, no. 39401/04, § 142, 18 January 2011).»

- (90) *Spørsmålet om det foreligger en ærekrenkelse som rammes av § 247, reiser på denne bakgrunnen tre hovedspørsmål, nemlig hvordan det aktuelle utsagnet skal tolkes, om utsagnet er ærekrenkende - det vil si om det rammes av gjerningsbeskrivelsen i § 247 - og om det er rettsstridig. Som fremhevet i Rt-1994-506 er det en flytende overgang mellom tolkning og rettsstrid."*

Retten legger denne lovforståelsen til grunn for den videre vurdering.

Retten skal først se på spørsmålet om tolkning. Det fremgår av overnevnte dom at utsagnene skal tolkes i lys av hvordan en ordinær leser vil oppfatte dem og i sin kontekst, jf. avsnitt 92.

Retten må tolke utsagnene i tre forskjellige publiseringer gjort av Alte, hvorav Hanssens innlegg publisert den 5. februar 2013 er hovedgrunnlaget for Berghs krav.

I Hanssens innlegg er Bergh beskrevet som "*pedosympatiserende*", "*tilbeder til pedoskribent*", "*pedoen*" og "*forråtnende pedo*". Samtidig går det klart frem av teksten at Hanssen knytter Bergh til andre som han også betegner som pedofile, og gir uttrykk for at Bergh er sympatisører med disse. Samlet sett er det ingen tvil om at en ordinær leser vil oppfatte budskapet i innlegget dit hen at Bergh er pedofil.

I Altes intervju med Hanssen av 28. mars 2013 gir Hanssen uttrykk for at Bergh – via sin advokat – har fått en avgjørelse fra retten på rettsstridig grunnlag, og ved bruk av bestikkelser eller andre tjenester, jf. "*blowjob*" og "*shopping*". Samlet sett er det ingen tvil om at en ordinær leser vil oppfatte utsagnene dit hen at Bergh har skaffet seg en rettsavgjørelse i egen favør på en straffbar og uredelig måte.

I Altes intervju med [redacted] av 25. mars 2013 uttalte [redacted] at [redacted] hadde mottatt drapstrusler fra Bergh og videre; "*Ingen truer mine barn med at de skal bli [redacted]løse*". Retten finner at det samlet sett ikke er tvil om at en ordinær leser vil tolke utsagnene dit hen at Bergh har truet [redacted] på livet, og således begått en straffbar handling.

Alte har erkjent å ha publisert de aktuelle innleggene, og han har ikke hevdet at noen av de fremsatte beskyldningene er sanne. Det er heller ikke ført bevis for dette. Retten legger således til grunn at beskyldningene er usanne.

Det er usikkert hvor lenge Hanssens innlegg lå tilgjengelig på Altes blogg. Retten legger til grunn at den lå tilgjengelig på bloggen i minst tre dager.

Det er ikke tvilsomt at de tre gruppene av beskyldninger var egnet til å skade Berghs "*gode navn og rykte eller til å utsette ham for ... tap av den for hans stilling fornødne tillit*". Bergh har i sin stilling behov for å ha en troverdighet ikke bare rent faglig, men også på

andre måter i sitt arbeid med å skaffe forskningsmidler fra utlandet. Det kreves ikke at det påvises faktiske skadevirkninger, jf. Rt. 2003 side 928, avsnitt 37.

Den objektive gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 247 om ærekrenkelser er dermed oppfylt.

Hvorvidt oppreisningserstatning kan idømmes, beror etter dette på om utsagnene var rettsstridige og dette spørsmålet må avgjøres etter en bred vurdering, jf. Rt. 2014 side 1170, avsnitt 101.

Hovedregelen er at usanne ærekrenkende uttalelser om faktiske forhold ikke er beskyttet etter EMK artikkel 10, og det må foreligge spesielle grunner for å fravike hovedregelen. Det er videre et grunnleggende vilkår at usanne ærekrenkende påstander rettet mot private personer må være av allmenn interesse for å være beskyttet mot inngrep, jf. Rt. 2005 side 1677 avsnitt 74 og 75, og overnevnte dom avsnitt 102.

Dersom påstandene er av allmenn interesse må det foretas en aktsomhetsvurdering. Det vises til Rt. 2014 side 1170 avsnitt 103 – 107;

"(103) *Pressens frihet til å skrive om saker av offentlig interesse forutsetter imidlertid at den opptrer profesjonelt, redelig og i god tro - «professionally and in good faith», jf. blant annet EMDs dom i saken Ziemiński mot Polen, 24. juli 2012, avsnitt 53 [EMD-2006-46712]. Dette er utdypet slik i EMDs dom i saken Axel Springer AG mot Tyskland avsnitt 93:*

«The way in which the information was obtained and its veracity are also important factors. Indeed, the Court has held that the safeguard afforded by Article 10 to journalists in relation to reporting on issues of general interest is subject to the proviso that they are acting in good faith and on an accurate factual basis and provide 'reliable and precise' information in accordance with the ethics of journalism (see, for example, Fressoz and Roire v. France [GC], no. 29183/95, § 54, ECHR 1999-I; Pedersen and Baadsgaard, cited above, § 78; and Stoll v. Switzerland [GC], no 69698/01, § 103, ECHR 2007-V).»

(104) *Desto mer alvorlig anklagen er, desto bedre må det faktiske grunnlaget være, se EMDs dom i saken Björk Eidsdóttir mot Island, 10. juli 2012, avsnitt 71 [EMD-2009-46443]. EMD har videre i sin praksis lagt betydelig vekt på om navnet på den anklagene er rettet mot, er nevnt i artikkelen, se saken Selistö mot Finland, 16. november 2004, avsnitt 64 [EMD-2000-56767].*

(105) *EMD skiller mellom faktapåstander og verdivurderinger, jf. saken Lingens mot Østerrike, 8. juli 1986, avsnitt 46 [EMD-1982-9815] og senere praksis, for eksempel saken Lavric mot Romania, 14. januar 2014, avsnitt 39 [EMD-2005-22231] med videre henvisninger. Men som uttalt i ambulansesjåførdommen avsnitt 112, kan det være «glidende overganger mellom faktiske påstander og verdivurderinger, og ... kravet til bevismessig belegg vil avhenge av grovheten av beskyldningen og graden av verdivurderinger. Jo mer konkret og presis beskyldningen er, desto mer må kreves av faktisk belegg».*

- (106) Dette gjelder også for personer som mer enn andre må tåle at pressen setter et kritisk lys på dem. Som fremhevet i EMDs dommer i saken *Lavric mot Romania* avsnitt 42 [EMD-2005-22231] og i saken *Jalbă mot Romania*, 18. februar 2014, avsnitt 38 [EMD-2010-43912], må pressens kritikk bygge på et tilstrekkelig faktisk grunnlag også i et slikt tilfelle, enten det dreier seg om faktiske påstander eller verdivurderinger.
- (107) Terskelen for å akseptere videreformidling av utsagn er lavere enn når avisen publiserer egne oppfatninger i kommentarer og ledere, se *ambulansesjåførdommen* avsnitt 110, jf. EMDs storkammerdom i saken *Jersild mot Danmark*, 23. september 1994, avsnitt 35 [EMD-1989-15890]. Men også for slike utsagn må det skje en forsvarlig journalistisk vurdering av grunnlaget for det som siteres. Og der pressen nøyer seg med å videreformidle andres beskyldninger, kreves det at det går klart frem at det bare dreier seg om gjengivelse av andres beskyldninger – journalisten må distansere seg fra beskyldningene. Jeg viser her til EMDs dom i saken *Lavric mot Romania* avsnitt 47 [EMD-2005-22231], hvor det heter:

«In the instant case, according to the findings of the court of last resort and the Government's submissions, in the two impugned articles the journalist had simply reproduced the allegations made by a private person in administrative complaints lodged against the applicant. Based on a careful examination of the two articles the Court considers that the journalist did not dissociate himself from the position expressed by A.B. in her complaints and did not make clear that his articles represented only a reproduction of A.B.'s allegations. The journalist reproduced the contents of the complaints lodged by A.B. and presented them as the objective truth, instead of they were – the statements of a party. Furthermore, the journalist did not check the accuracy of those seemingly partial statements and did not offer the applicant the opportunity to respond to the accusations against her.»

Retten legger til grunn at de samme regler som gjelder for pressens publiseringer må gjelde for Altes publisering av Hanssens innlegg og intervjuene med Hanssen og [REDACTED] på hans blogg. Beskyldningene var alvorlige, og var alle egnet til å volde stor skade for Bergh. Dette gjelder ikke minst fordi Bergh ble navngitt og identifisert.

Retten er usikker på om påstanden om at Bergh er pedofil har allmenn interesse. I den grad den må anses å ha det, må det i tilfelle være et spørsmål om en slik legning eventuelt ville hatt betydning for hans arbeid, hans virke som lokalpolitiker, eller i hans kontakt med egne eller andres barn, som for eksempel som hjelpetrener for egne barns fotball-lag. Retten finner det imidlertid ikke nødvendig å konkludere på dette punkt, idet retten finner at Alte uansett ikke kan sies å ha opptrådt aktsomt og i god tro i forhold til pedofili-beskyldningene.

En beskyldning om pedofili er en faktapåstand som er svært grov. Pedofili i sin utøvelse er straffbart, og pedofili er et av vårt samfunns få gjenværende tabuer. Det må derfor stilles strenge krav til aktsomhet ved formidling av slike påstander.

Alte har forklart at han ikke visste noe om sannhetsgehalten i beskyldningene, og at han ikke gjorde noe for å undersøke denne. Han kontaktet ikke Bergh for å få hans syn på beskyldningene, og han tok på ingen måte avstand fra beskyldningene i sin blogg. Han la kun ut Hanssens innlegg i usensurert utgave, og uten kommentarer. For den ordinære leser fremstår det da som om Alte støtter og står bak innleggets påstander.

Det fremgår klart av Altes forklaring for retten at hans formål og intensjon med publiseringen ikke var å opplyse allmennheten, eller å bringe noe han anså som er problem frem i lyset. Han forklarte at publiseringen var en reaksjon på det fokus han selv har fått i media og i nettdebatter, og de konsekvenser dette har fått for ham personlig og for hans familie. Alte forklarte at han blant annet måtte slutte i sitt arbeid som lærer på grunn av medias søkelys på ham, og at barnevernstjenesten er bekymret for hans samvær med egne barn, grunnet det trusselbildet som er rundt ham. Alte har hevdet at Bergh er skyld i deler av dette fokuset på ham.

Retten finner videre at påstandene om trusler og utilbørlig påvirkning av rettssystemet har allmenn interesse. Begge er faktapåstander om alvorlige straffbare forhold, og ved vurderingen legges det særlig vekt på at Bergh i sin stilling har ansvar for å hente inn forskningsmidler på vegne av et forskningsmiljø. Han representerer således forskningsmiljøet utad – både nasjonalt og internasjonalt – og det legges til grunn at dette arbeidet fordrer både tillit og integritet.

Heller ikke i forhold til disse beskyldningene har Alte opptrådt aktsomt og i god tro. Han var intervjuer av Hanssen og [REDACTED] men stilte ingen kritiske spørsmål, gjorde ingen undersøkelser av sannhetsgehalten i påstandene, tok ikke avstand fra disse, og gjorde intet for å slippe til Bergh og hans syn i samme publisering. Publiseringen fremstår som en fortsatt hevn mot Bergh – i fellesskap med Hanssen og [REDACTED]

Alte har anført at straffeloven § 250 må få anvendelse. Bestemmelsen lyder slik;
"Er ærekrenkelsen fremkalt av den fornærmede selv ved utilbørlig adferd eller gjengjeldt med en legemskrenkelse eller ærekrenkelse, kan straff bortfalle."

Straffeloven § 250 gir domstolene en fakultativ adgang til å frifinne i provokasjons- og retorsjonstilfellene. Ved provokasjon er den forutgående handlingen beskrevet som *"utilbørlig adferd"*. Dette begrepet favner vidt. Ved retorsjon kan injurianten slippe straff dersom ærekrenkelsen er gjengjeldt med en legemskrenkelse eller en annen ærekrenkelse.

I rettspraksis har man ofte trukket fornærmedes forhold inn ved vurderingen av om det foreligger en rettsstridig ærekrenkelse, jf. Anders Bratholm, Magnus Matningsdal *"Straffeloven Kommentartutgave"* side 651. Der vises det blant annet til at dersom

fornærmedes forhold tilsier at utsagn av ærekrenkende karakter ikke er rettsstridig, vil § 250 miste sin selvstendige betydning som straffritaksgrunn, jf. også Rt. 1993 side 537.

Retten har forstått Alte dit hen at det er forutgående provokasjon han påberoper seg. Retten finner også grunn til å bemerke at det er ingen bevismessige holdepunkter for at Bergh etter ærekrenkelsen har utøvet vold mot Alte eller ærekrenket ham.

Spørsmålet for retten er således om Bergh i forkant av Altes publisering utviste *"utilbørlig atferd"* og om de ærekrenkende beskyldningene publisert av Alte er *"fremkalt"* ved Berghs eventuelle utilbørlige atferd.

Det er opplyst – og lagt til grunn av retten innledningsvis i dommen – at Berghs artikkel *"Ytre høyre med grov persontrakassering på nett"* av 30. januar 2013 og Altes svar *"Øivind Bergh med grove løgnaktige beskyldninger"* på hans blogg den 1. februar 2013 var det første "nettmøtet" mellom Bergh og Alte.

Bergh gir i sin artikkel en redegjørelse for det han oppfatter som et problem – nettmobbing – fra aktører han mener befinner seg ytterst til høyre politisk. Bergh er spiss i sine formuleringer og i sin fremstilling, men søker å underbygge sine påstander med argumentasjon og lenker. Retten har forståelse for at Alte opplevde det ubehagelig å bli knyttet til Andres Behring Breiviks ideologi, men finner grunn til å påpeke at Bergh ga uttrykk for at Alte *"langt på vei delte"* ideologien, mens Alte selv har forklart at han har tatt avstand fra det meste av det Breivik står for. Det synes således å være rom for en glidende overgang med hensyn til hvor enig Alte er eller har vært med Breiviks ideologi. Etter en helhetsvurdering finner retten at Berghs artikkel ikke kan anses å være *"utilbørlig"*. Ved vurderingen er det lagt vekt på at han søker å diskutere sak og benytter referanser til enkeltpersoner for å underbygge sin argumentasjon – og ikke primært fremsetter et personlig angrep på de berørte aktører.

Retten legger til grunn at Alte og hans familie har opplevd diverse ubehageligheter som resultat av medias og andres fokus på Alte. Retten har imidlertid vanskelig for å se at Bergh har særlig ansvar for dette, og at dette skal kunne rettferdiggjøre et slikt personangrep på Bergh som publiseringen av Hanssens innlegg innebar.

Etter en samlet vurdering finner retten at beskyldningene mot Bergh var rettsstridige, at straffeloven § 250 ikke kan få anvendelse, og at vilkårene for å tilkjenne Bergh oppreisningserstatning etter skadeserstatningsloven § 3-6 er oppfylt. Det er etter bestemmelsens første ledds siste punktum en konkret rimelighetsvurdering som skal gjøres. Utmålingen skal foretas etter en bred skjønnsmessig vurdering av krenkelsen og partenes forhold, jf. Rt. 2014 side 152.

Det er lite sammenlignbar rettspraksis om oppreisningens størrelse, og spesielt gjelder dette situasjonen med en privatperson som den erstatningsansvarlige.

Ved fastsettelsen av oppreisningserstatningen legger retten vekt på at beskyldningene var alvorlige og svært infamerende, og at Altes intensjon ikke var å opplyse allmennheten om noe som har allmenn interesse, men å la Bergh kjenne på den samme fortvilelsen han følte i forhold til omverdenens fokus på ham. Publiseringen fremstår således som en ren hevnaksjon rettet mot Bergh, for noe som Bergh ikke kan anses å ha hovedansvaret for.

Et personangrep av den karakter som ble rettet mot Bergh skal man ikke måtte tåle som nettdebattant. Det synes å være et svært tøft debattklima på nettet, hvor mange deltakere mister de naturlige hemninger de har i direkte møter med andre mennesker. Det er derfor viktig – som et signal til aktører i denne type debatter – at rettsapparatet reagerer mot slik åpenbar usann personsjikaner.

Alte har anført at det – for oppreisningserstatning – kreves at Bergh har hatt direkte ubehageligheter som følge av ærekrenkelsen. Slik retten ser det, er Berghs konkrete opplevelser en del av rettens skjønnsmessige helhetsvurdering. Bergh har opplyst at han har vært heldig i forhold til arbeidsgiver og omgivelsene for øvrig og derfor har hatt få direkte ubehagelige opplevelser som følge av beskyldningene. Retten ser ikke bort fra at dette delvis skyldes at Bergh gikk aktivt ut og imøtegikk beskyldningene og forsøkte å få dem stoppet på et tidlig stadium. Bergh har imidlertid fremhevet ubehaget og den usikkerhet som ligger i at beskyldningene ble gjort tilgjengelige for et stort og uoversiktlig publikum. Det er derfor vanskelig i ettertid å sikre at slike beskyldninger ikke lenger er tilgjengelige ved søk på nettet, og retten kan ikke se bort fra at Bergh senere kan møte ubehageligheter, og da særlig på grunn av påstanden om pedofili.

Etter en helhetsvurdering finner retten at oppreisningserstatningen passende bør settes til kr 75 000,-.

Sakskostnader

Etter rettens syn må Bergh anses å ha fått medhold i det vesentlige og dermed vunnet saken, jf. tvisteloven § 20-2 annet ledd jf. første ledd. Retten legger i denne forbindelse til grunn at Berghs hovedanliggende har vært å få dom for at Alte ved sine publiseringer har opptrådt ærekrenkende. Retten har – ved det konkrete skjønn som Berghs påstand har lagt opp til hva gjelder utmåling av oppreisningserstatningen – kommet til et oppreisningsbeløp lavere enn den øvre grense for kravet som er angitt i påstanden. Retten finner imidlertid at dette ikke kan medføre at saken ikke anses vunnet av Bergh. Det vises i denne forbindelse til at utmåling av oppreisningserstatning er en utpreget skjønnsmessig øvelse, hvorefter det å nedlegge påstand om utmåling etter rettens skjønn har en klar realitet, og ikke kan anses

som posisjonering i forhold til sakskostnadsspørsmålet. Særlig gjelder det i dette tilfellet, hvor det foreligger liten konkret veiledning i rettspraksis.

Saksøker skal derfor som utgangspunktet ha dekket sine fulle sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd.

Retten kan ikke se at det foreligger tungtveiende grunner for å fritta Alte for kostnadsansvar etter noen av unntaksbestemmelsene i § 20-2 tredje ledd. Selv om det dreier seg om et rettsområde som fremstår som relativt vanskelig tilgjengelig, og Alte har vært selvprosederende, har rettens vurdering av sakens hovedspørsmål ikke budt på tvil. Det foreligger således ikke tungtveiende grunner for å fritta Alte for sakskostnadsansvar.

Erstatning for sakskostnader skal dekke *"alle partens nødvendige kostnader"*, hvor det særlig legges vekt på *"om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem"*, jf. tvisteloven § 20-5. Advokat Jon Wessel-Aas har på vegne av Bergh fremlagt salæroppgave pålydende kr 155 747,- inkl. mva., med tillegg av rettsgebyret. Kravet omfatter salær for advokat Evenrud med kr 48 400,- eks. mva. for perioden før skifte av prosessfullmektig, som det er opplyst skyldes langvarig sykdom hos advokat Evenrud. Det er videre opplyst at nevnte salær representerer en tredjedel av advokat Evenruds totale arbeid med saken, og at beløpet ikke skal tillegges merverdiavgift. Erstatningskravet omfatter videre salær til advokat Wessel-Aas med kr 87 550,- med tillegg av mva., totalt kr 109 437,-.

Alte har kommentert at han synes kravet er høyt.

Retten er enig i at det samlede salærkrav fremstår som relativt høyt, tatt i betraktning at hovedforhandlingen ble gjennomført på halvannen dag. Saken har imidlertid stått for retten siden juli 2013 og berammet hovedforhandling er utsatt ved to anledninger. Retten kan heller ikke ved vurderingen se bort fra at saken knytter seg til et vanskelig tilgjengelig rettsområde, hvor rettskildebildet fremstår som både omfattende og komplekst, og hvor det naturlig må ha medgått tid både til å studere rettskildene og til å etablere et pedagogisk opplegg for å fremstille dem. Retten finner også grunn til å bemerke at advokat Wessel-Aas langt på vei – i forberedelsen for retten og under hovedforhandlingen – synes å ha søkt å forete en pedagogisk fremstilling basert på et begrenset og spisset utvalg av rettskildene. Dette var særlig viktig med en selvprosederende motpart.

Retten finner etter dette at det fremsatte salærkravet reflekterer nødvendig tidsbruk, og legger oppgaven til grunn. I tillegg kommer den del av rettsgebyret som kan knyttes til det avgjorte kravet, men som endelig fastsettes ved avslutning av saken for Tønsberg tingrett. På denne bakgrunn tilkjennes Bergh nå sakskostnader med kr 155 747,-.

DOMSSLUTNING

1. Ronny Eugen Alte dømmes til innen 2 -to- uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til Øivind Bergh med kr 75 000,- kronersyttifemtusen-.
2. Ronny Eugen Alte dømmes til innen 2- to- uker fra dommens forkynnelse å betale saksomkostninger til Øivind Bergh med kr 155 747,-
-kroneretthundreogfemtifemtusensjuhundreogførtisju-.

Retten hevet

Siw Morrow

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rett kopi bekreftes

Sign.:

Tønsberg tingrett

ben

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.